

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1928 kl. 10 f. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning
angående godkännande av viss överenskommelse mellan
kronan och Östersunds stad.*

(1:a avd.)

I den till riksdagen avlätna, den 4 januari 1928 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 79 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den särskilda proposition, som kunde komma att avlåtas till riksdagen, tillsvidare för ersättning till vissa städer, bland annat Östersunds stad, för budgetåret 1928—1929 beräkna ett extra anslag av 65,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avläten, den 3 februari 1928 dagtecknad proposition (nr 47), under återopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen, att dels godkänna i berörda statsrådsprotokoll omförmälda den 8 och den 10 november 1927 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Östersunds stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse, dels ock för bestridande av i § 5 i överenskommelsen angiven ersättning åt Östersunds stad för budgetåret 1928—1929 under riksstatsens fjärde huvudtitel anvisa ett extra anslag av 48,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har till berörda statsrådsprotokoll inledningsvis anfört följande.

»Genom brev den 25 maj 1906 förordnade Kungl. Maj:t, att Jämtlands fältjägarregemente skulle förläggas till Östersund, varjämte Kungl. Maj:t bemyndigade arméförvaltningens fortifikationsdepartement att i enlighet med ett utav nämnda stad avgivet anbud ingå avtal med staden angående upplåtelse av mark till plats för kasernetablissemang och övningsfält åt regementet. Mellan fortifikationsdepartementet och staden slöts i anledning härav ett den 6 november 1906 dagtecknat kontrakt i ämnet. Transsumt av detta kontrakt torde få fogas såsom bilaga (Bil. B) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

I och för Norrlands ingenjörkårs förläggning till Östersund har staden åtagit sig fullgörandet av vissa prestationer, som närmare reglerats genom ett mellan kronan och staden den 21 och den 23 maj 1917 träffat avtal. Detta avtal torde få fogas såsom bilaga (Bil. C) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Med anledning av de förändringar i fråga om truppförläggning till Östersund, som den år 1925 antagna nya försvarsorganisationen medfört, har frågan om beredande av ersättning åt staden varit föremål för utredning av kasernkommittén. Sedan förhandlingar i ämnet ägt rum mellan kommittén och staden, överlämnade kommittén med skrivelse den 2 december 1926 ett förslag till överenskommelse mellan kronan och staden. Mot förslaget framställdes emellertid erinringar i åtskilliga hänseenden av såväl chefen för sjätte arméfördelningen som arméförvaltningens fortifikationsdepartement, och nämnda departement ansåg för sin del, att förnyade underhandlingar borde inledas med staden, i syfte att fördelaktigare villkor måtte för kronans vidkommande vinnas. I anledning härav anmodades kasernkommittén att efter underhandlingar med Östersunds stad avgiva förnyat yttrande och förslag i ärendet.

Sedan kasernkommittén ånyo förhandlat med staden, har kommittén med skrivelse den 14 november 1927 överlämnat ett i vissa hänseenden ändrat förslag till överenskommelse mellan kronan och staden. Denna överenskommelse, vilken är dagtecknad den 8 och den 10 november 1927, torde få fogas såsom bilaga (Bil. A) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende. Såsom framgår av överenskommelsen, har densamma träffats under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande.»

Sedan departementschefen härefter redogjort för den av kasernkommittén verkställda utredningen och omförmälda förslag till överenskommelse ävensom arméförvaltningens fortifikationsdepartements, efter chefens för sjätte arméfördelningen hörande, i ärendet avgivna yttranden, har departementschefen för egen del anfört följande.

»Vid bedömandet av det nu föreliggande förslaget till överenskommelse mellan kronan och Östersunds stad torde böra beaktas, att Norrlands ingenjörkårs förläggning till staden utgjorde förutsättningen för stadens åtaganden enligt förenämnda, år 1917 mellan kronan och staden träffade avtal; att staden å sin sida fullgjort sina utfästelser i avseende å ingenjörkåren; att emellertid nämnda kår icke blivit uppsatt; samt att genom 1925 års härordningsbeslut definitivt bestämts, att kåren icke skall uppsättas. Vidare är att märka, att det till staden förlagda infanteriregementet jämlikt härordningsbeslutet reducerats till s. k. begränsad organisation.

Enligt överenskommelsen skall den mark, som staden jämlikt 1917 års avtal överlätit till kronan för att disponeras av Norrlands ingenjörkår, utan ersättning med full äganderätt återställas till staden den 1 juli 1928. Häremot synes mig icke någon invändning kunna framställas.

Överenskommelsen innebär vidare, att vissa delar av nyssnämnda mark — nämligen ett område innehållande 31,677 kvm., varå fyra kronan tillhöriga förrådsbyggnader äro belägna, ävensom ett område om cirka 250 kvm., som tagits i anspråk för framdragande av ett stickspår till förrådsbyggnaderna — skola för en tid av tio år utarrenderas till kronan för en årlig arrendeavgift av 2,375 kronor, med rätt för kronan att, därest framställning därom göres före den 1 januari 1938, inlösa områdena för ett pris, beräknat efter en krona 50 öre

per kvm. Av vad i ärendet förekommit synes framgå, att för kronan förmånligare villkor för områdenas disponerande, resp. eventuella förvärvande med äganderätt, icke torde kunna ernås.

Genom den ändrade avfattning, överenskommelsen erhållit efter de förnyade underhandlingarna med staden, har kronan tillförsäkrats kostnadsfri nyttjanderätt under tio år till större delen av den s. k. vattenövningsplatsen vid Storsjön ävensom rätt att under ytterligare 30 år disponera ifrågavarande område för en årlig avgift av 200 kronor.

Såsom ersättning för de kostnader, staden åsamkats för framdragande av vattenledning till ingenjörkårens tomtområde, skall enligt överenskommelsen kronan den 1 juli 1928 till staden utgiva 33,658 kronor 71 öre jämte fem procent årlig ränta därå från och med den 1 januari 1920. Jag har icke funnit anledning att häremot framställa någon erinran.

Jämväl på övriga punkter har jag funnit mig kunna biträda det föreliggande förslaget till överenskommelse mellan kronan och staden. Jag tillstyrker alltså, att detsamma varder för kronans vidkommande godkänt.

Vad härefter angår bestridandet av förut omförmälda ersättning till Östersunds stad för framdragandet av vattenledning till ingenjörkårens tomtområde — 33,658 kronor 71 öre jämte fem procent ränta därå från och med den 1 januari 1920 — ingå härför erforderliga medel i det belopp av 65,000 kronor, som under fjärde huvudtiteln, punkten 79, i årets statsverksproposition beräknats för ersättning till vissa städer. För här ifrågavarande ändamål torde nu ett särskilt extra anslag å, i avrundat tal, 48,000 kronor böra äskas av riksdagen.

Den i överenskommelsen stadgade årliga arrendeavgiften å 2,375 kronor synes böra utgå av den under lantförsvarets ordinarie byggnadsanslag upptagna anslagsposten för arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel m. m. Övriga av överenskommelsen föranledda utgifter för kronan torde kunna bestridas av Kungl. Maj:ts förfogande stående medel.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 3 februari 1928 omförmälda den 8 och den 10 november 1927 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Östersunds stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse (Bil. A),

b) för bestridande av i § 5 i överenskommelsen angiven *ersättning åt Östersunds stad* för budgetåret 1928—1929 under riksstans fjärde huvudtitel anvisa ett extra anslag av 48,000 kronor.

Stockholm den 20 mars 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *Olof Olsson*,
J. L. Widell, *J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. G. Waller*, *C. A.*
Carlsson i Gävle, *E. A. Hallin*, *J. B. Johansson* i Fredrikslund och *Oscar Olsson*;
från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén*, *C.*
R. Jansson i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *P. M. Olsson*
i Blådinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *E. Kristensson* i Göteborg, *B. F:son Holm-*
gren, *O. Andersson* i Höör, *C. Lindskog* och *O. E. F. Järte*.

Bil. A.

Med anledning av de inskränkningar i försvarsorganisationen, som i följd av 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan skola komma till stånd, träffas härmed mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt Östersunds stad, å andra sidan, följande överenskommelse:

§ 1.

De fastigheter, som staden enligt avtal den 21 maj 1917 samt överlåtelsehandling den 9 december 1924 med tillägg den 15 april 1926 med full äganderätt upplåtit till kronan, nämligen:

a) det å en förstnämnda avtal bifogad kartkopia med röda begränsningslinjer utmärkta område, betecknat såsom »Kungl. Norrlands ingenjörkårs kasernomt», och omfattande skogsskiftet Litt. L och delar av skogsskiftena Litt:a E, F, G, K och M med en sammanlagd areal av 98,626 kvadratmeter enligt arealbevis, utfärdade av stadsingenjören A. Kjellin,

b) det å samma kartkopia med blå begränsningslinjer utmärkta och som »vägmark» betecknade område, utgörande utfartsväg från kasernområdets sydvästra hörn (skogsskiftet Litt. G) utefter järnvägen i sydlig riktning till landsvägen Östersund—Ås med en areal av 1,701 kvadratmeter enligt arealbevis, utfärdad av stadsingenjören Kjellin,

skola av kronan utan ersättning med full äganderätt den 1 juli 1928 återställas till staden. (Den 19 april 1926 har kronan vid rådstuvurätten i Östersund erhållit lagfart å dessa fastigheter.)

§ 2.

Staden förbinder sig att till kronan för en tid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1928, utarrendera dels den del av det i § 1 under a) omnämnda markområde, som finnes närmare utmärkt å en av mätningssmannen Frid. Eggvertz upprättad karta, i areal innehållande 31,677 kvadratmeter, och varå Norrlands ingenjörkårs förrådsbyggnader äro belägna, dels ock det markområde av skogsskiftet Litt. F, som tagits i anspråk för framdragande av ett stickspar å linjen Östersund—Åskott, i areal innehållande c:a 250 kvadratmeter. Arrendavgiften skall bestämmas till 2,375 kronor per kalenderår. Särskild avhandling skall upprättas mellan kronan och staden rörande markens utarrendering.

Därest kronan önskar med äganderätt förvärva de i denna paragraf omnämnda markområden, förklarar staden sig villig, under förutsättning att kronan före den 1 januari 1938 därom gör framställning, till kronan försälja områdena för ett pris, beräknat efter en krona 50 öre per kvadratmeter. Dylik framställning må av kronan göras när som helst under tiden 1 juli 1928—1 januari 1938.

§ 3.

De byggnader och övriga anläggningar, som finnas uppförda eller anbringade å de i § 2 omnämnda markområden, skola alltjämt tillhöra kronan.

Det skaket, som utmed landsvägen Östersund—Ås finnes uppfört för inhägnande av det område, varå Norrlands ingenjörkårs förrådsbyggnader äro belägna, skall kronan låta flytta cirka 3,5 meter i västlig riktning till den nya ägo gränsen. Kostnaderna för denna flyttning skola bestridas av kronan.

§ 4.

Staden förbinder sig att under en tid av tio år, räknat från den 1 juli 1928, kostnadsfritt för militära övningars bedrivande ställa till kronans förfogande

större delen av det markområde av skogsskiftet Litt. S vid Storsjön, avsett till vattenövningsplats, som staden enligt 1917 års avtal för en tid av 50 år utan ersättning med nyttjanderätt upplåtit till kronan för Norrlands ingenjörkårs räkning.

Det markområde, som sålunda skall av kronan disponeras såsom vattenövningsplats, finnes närmare utmärkt å en av mätningssmannen Frid. Eggvertz upprättad karta och innehåller i areal omkring 22,000 kvadratmeter. Den södra delen av vattenövningsplatsen, som icke ingår i den nu av staden verkställda upplåtelsen men av kronan inhägnats, må icke av staden disponeras, förrän det stängsel, som finnes uppsatt omkring vattenövningsplatsen, blivit flyttat till den nya gränslinjen. Flyttning av stängslet skall verkställas på stadens bekostnad, därest och när staden så finner lämpligt, dock icke före den 1 juli 1928.

Staden förbinder sig att, om kronan så påfordrar, efter den 1 juli 1938 till kronan utarrendera den enligt denna paragraf till kronan upplåtna vattenövningsplatsen för tiden från nämnda dag till den 1 juli 1968 mot en årlig arrendavgift av 200 kronor.

Avverkning av skog må å den till kronan upplåtna vattenövningsplatsen icke verkställas utan stadens medgivande.

Därest kronan därom gör framställning, skall särskild avhandling upprättas mellan kronan och staden rörande den i denna paragraf omnämnda markupplåtelse.

§ 5.

Kronan förbinder sig att den 1 juli 1928 till staden utgiva 33,658 kronor 71 öre jämte fem procent årlig ränta därå från och med den 1 januari 1920. Berörda belopp skall i ett för allt innefatta ersättning för de kostnader, staden åsamkats för framdragande av vattenledning till ingenjörkårens tomtområde.

Sedan vattenmätare blivit uppsatt, åtager sig staden att såväl vid de förrädsbyggnader, som finnas uppförda å de i § 2 omnämnda markområden som vid det å Jämtlands fältjägerregementes övningsfält belägna havremagasinet tillhandahålla kronan vatten till samma pris, som större avnämare därav inom staden erlägga. Staden, som skall underhålla den till förstnämnda markområdets södra gränslinje framdragna vattenledningen, förbinder sig att, enär kronan gäldat de med vattenledningens framdragande förenade kostnaderna, lämna kronan under en tid av 25 år, räknat från den 1 juli 1928, 50 procent rabatt å det pris, som kronan skall erlägga för konsumerat vatten vid angivna byggnader.

§ 6.

Kronan förbinder sig, att sedan staden erhållit lagfart å de i § 1 omnämnda fastigheter, till staden utgiva gottgörelse för den lagfartsstämpel och de utgifter för lösande av expeditioner i lagfartsärendet, som staden kan visa sig hava erlagt.

§ 7.

Kronan skall till Östersunds stad utan ersättning återställa en del av det markområde, som enligt det mellan kronan och staden den 6 november 1906 upprättade kontraktet överlåtits till kronan för Jämtlands fältjägerregementes räkning, nämligen den nordvästra delen av övningsfältet med en areal av cirka 2,38 hektar, gränsande i öster mot järnvägslinjen Östersund—Storuman, i sydväst mot staden tillhörig mark invid järnvägslinjen Östersund—Storlien och i nordväst mot skogsskiftet Litt. B.

Sedan avstyckning av det markområde, som enligt denna paragraf skall till staden återställas, ägt rum, skall särskild avhandling upprättas mellan kronan och staden angående fastighetens överlåtande till staden. Markområdet må av staden tillträdas den 1 juli 1928 i då befintligt skick. Kostnaderna för avstyckning av området ävensom lagfart å detsamma bestridas av staden.

§ 8.

Kronan såsom ägare till följande hemmansdelar av Odensala nr 5, nämligen

$\frac{7}{4800}$	mantal litt.	69 Gg,	$\frac{11}{4800}$	mantal litt.	74 Gg,
$\frac{9}{4800}$	»	» 70 Gg,	$\frac{4}{4800}$	»	» 75 Gg,
$\frac{8}{4800}$	»	» 71 Gg,	$\frac{3}{4800}$	»	» 76 Gg,
$\frac{7}{4800}$	»	» 72 Gg,	$\frac{644}{4800}$	»	» 77 Gg eller
$\frac{8}{4800}$	»	» 73 Gg,			

tillhopa $\frac{701}{4800}$ mantal av hemmanets $\frac{1000}{4800}$ mantal överlåter till Östersunds stad de andelar av vägar, gator och krongården, som kronan må äga och som vid ägostyckning å nämnda hemman år 1904 undantagits såsom gemensamma för delägarnas allmänna behov.

Som de i denna paragraf angivna samfälligheter till viss del äro belägna å mark, som av Norrlands artilleriregemente disponeras såsom övningsfält, förbinder sig staden att, sedan staden förvärvat samtliga andelar i samfälligheterna, till kronan utan vederlag överlåta de samfälliga ägor, som äro belägna inom nämnda regementes övningsområde.

§ 9.

Sedan stadsplan blivit fastställd å de områden, som äro belägna norr och öster om den av Norrlands artilleriregemente disponerade kaserntomten, skall staden för uträtning av kaserntomtens östra gränslinje utan vederlag till kronan överlåta det markområde, som är beläget norr om Fältvägen och Odenslundsvägen, i väster gränsar till artilleriregementets kaserntomt samt efter framdragande av Södra Ringvägen och Norrlandsgatan i öster kommer att gränsa till den gata, som skall framgå utmed kaserntomtens östra gräns.

§ 10.

Kronan skall för framdragande av väg utmed östra gränslinjen av det utav Norrlands artilleriregemente disponerade övningsfältet från landsvägen Östersund—Lillsjöhögen vid Lillänge till ändpunkten av vägen till Östersunds skyttegilles skjutbana utan ersättning till staden upplåta erforderligt markområde av övningsfältet.

Såsom vederlag för denna markupplåtelse förklarar staden sig villig medverka till att den väg, som för närvarande framgår rakt över artilleriregementets övningsfält från Odensskog till landsvägen Östersund—Lillsjöhögen, utbytes mot en genom statens arbetslöshetskommissionens försorg nyanlagd väg å övningsfältets södra del, varjämte staden tillförbinder sig att snarast förena sistnämnda väg med stadens vägnät vid Östra kyrkogården.

Av denna överenskommelse äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt Östersunds stad det andra exemplaret.
Stockholm den 10 november 1927.

För kasernekommittén:

JOHAN JÖNSSON.

[Nils Berlin.

Östersund den 8 november 1927.

För Östersunds stad:

E. E. LIVÉN.

DAVID MORÉN.